

מסמכי פרומה טנדובסקי- שניצר מהבית

אוסף בתה, בת-שבע גל

תרגומים מידיש, הסבר ורקע : בני גבירצמן

גלויות

ללא תאריך. החותמת על הבול היא 1938 והחודש כנראה יולי.
גיסה חביבה פרומה!

את מכתבך קיבלנו ואנו מודים לך עליו מאוד.

סלחי לי שאני כותבת לך לא מכתב (ארוך) אלא גלויה. זה לא מפני שאין לי סבלנות. אליהו עסוק כל יום עד 11 בערב ועוד יש טענות נגדו שהוא עובד כל כך מעט. שיעזור לי האל ושנחנו ניפטר מהלחם (מהעבודה) הקשה. וגם אני עסוקה כל היום עם הבית ועם הילד, שיהיה בריא ובערב אני צריכה להתחיל להכין בשביל כל היום ואני כל כך עייפה, שכאשר אני מתחילה לעשות משהו, אני נרדמת. הנה השבוע כשהיינו צריכים לצאת מהמיטה, היינו, שלא נדע מכך, חולים בשפעת. אני צריכה לתאר לך איך זה נראה כאשר שכבנו במיטה, מבלי שיהיה לנו מישור (לעזרה) אבל זה מיותר. את כבר מתארת לעצמך לבד.

עכשיו, יקירתי, לגבי מה שאת שואלת מי עזר עם הילד בחג, אני יכולה לכתוב לך שאני עצמי. לא הלכתי לתפילה. שבעה (שייב) הבטיחה לי שהיא תחזיק אותו (אצלה) ואחרי כן היא קיבלה פחד. הם מאוד זרים לי. אכתוב לך משהו קטן, שהעגלה שהבאת לדודל (דוד) נשברה מייד ונתתי אותה לאבא שיתקן אותה. אבל היא מוטלת עדיין אצלו עד עצם היום הזה והוא טרם עשה זאת.

אני יכולה לומר לך שאנשים זרים שרואים את דודל'ל אומרים שהוא בלי עין רעה ילד בלתי רגיל ואילו קרובינו אינם מכירים אותו כמעט. אילו הייתי רוצה לתאר לפניך איך הוא מדבר וכמה הוא נבון, לא הייתי יכולה להפסיק לכתוב. במכתב הבא כבר אשלח לך תצלום ואז כבר תראי כמה יפה הוא, בלי עין רעה.

כעת, גיסי האהובה, היינו רוצים מאוד ששלויה (הבעל) שלך יבקר אצלנו לפני נסיעתו לארץ ישראל. אנחנו נזמין אותו וגם את צריכה לכתוב לו זאת. אנחנו נכיר אותו. שהרי מתי ייצא לנו שוב לראות אותו? מה נשמע אצלך? איך אתם חיים? מהבית שלי אינני מקבלת מכתבים טובים. העסקים לא טובים.

ושלא תדעי מצרות, באחרונה באטשע (בת שבע?) ובעלה אינם בבריאיות, כך ששום הנאה אין אצלם בינתיים. שיעזור האל ושמהיום יהיה טוב אצלנו כולנו ואצלך, אמן!

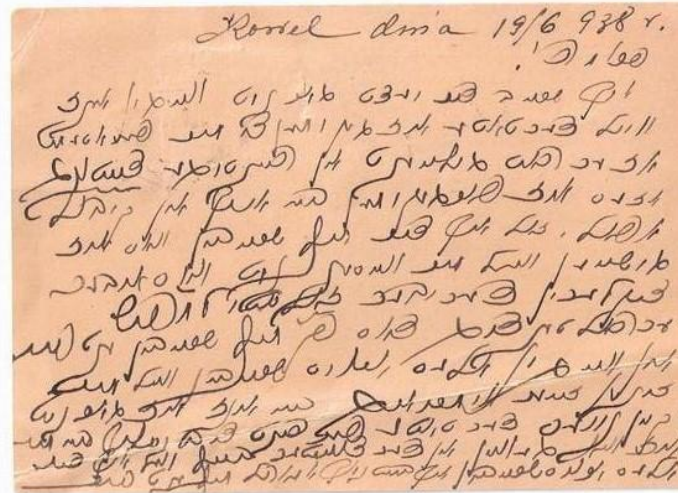
אני כבר צריכה לסיים, כי כבר מאוחר. תסלחי על כך שאליהו אינו כותב לך. הוא עדיין בעבודה והוא יהיה מרוצה שאני עונה לך וגם את לא תתנגדי לך, לא נכון?

קבלי דרישת שלום לבבית ונשיקות חזקות

גיסתך הנאמנה חיה'לע.

אליהו ודודל דורשים בשלומך ומנשקים אותך.

פ.ס. האם עוד לא יצא לך לבקר אצל קרובי משפחתי? הייתי רוצה מאוד שתדברי איתם אודותיי.

רקע (מתוך ויקיפדיה) לגלויה שתרגומה מופיע להלן:
 במאורעות תרצ"ו-תרצ"ט (1936-1939) סבלה רמת הכובש רבות מהתקפות והתנכלויות מצד תושבי הכפרים הערבים השכנים, קלקיליה, טירה ומיסקי, וספגה אבדות רבות ובסך הכל איבדה 16 מחבריה וספגה נזקים כבדים ברכוש. בשלוש שנים אלו הותקפה רמת הכובש יותר מכל יישוב אחר בארץ, והייתה סמל לעמידה של ההתיישבות היהודית. אחד האסונות הקשים אירע ב-4 באוגוסט 1938, אז נהרגו שישה מחברי המשק כאשר מכוניתם עלתה על מוקש.

קובל, ה-19.6.938
 פרומה!

אינני כותב לך כעת מאומה לגבינו, כי אבא בא אליי באפיסת כוחות מאחר שהוא קרא בעיתון של היום, כי אירעה תקרית אצלכם בקיבוץ. (ומשום כך דרש, כי) אכתוב לך ואשאל מה קרה, כי איננו יודעים מה לחשוב. משום כך, מייד עם קבלת (גלויה) זאת ממני, שתיכף תכתבי תשובה ותפרטי אודות הכל, כי אנחנו מאוד חסרי מנוחה.

אצלנו אין כל חדש. אבא מרוויח (עובד) מידי פעם. אצלי הכל כפי שהיה. במכתב הבא אכתוב לך הכל בפרוטרוט.

אני מבקש שוב לענות לי תיכף תשובה.

היי בריאה ודרישת שלום לך.

אחיי הנאמן אליהו.

חיה'לה והילד ואבא ורויזעל (שושנה) ושבה (שייבע) דורשים בשלומך כולם.

כתבי לי גם האם ציינת את היאהרציט של אמא לפני שבועות.

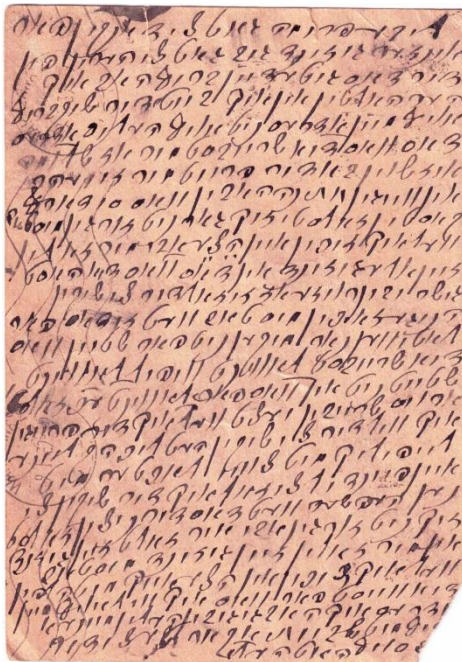
אליהו.

כתובת השולח הרשומה על הגלויה היא:

E. Sznicer

Kovel

Handlowa 3 (הרחוב באזור השוק של העיר הישנה, סמוך לרחוב קרוטקה)

ללא תאריך. חותמת הדואר היא מה-8.1.39.

פרומה אהובה
תודה לאל על בריאותנו. שייתן האל ונשמע ממך טובות.
את מכתבך קיבלתי ואני מבקש ממך, שלחי מכתבים (המיועדים אליי) לכתובתי ולא לכתובתו של אלי.
זה שאת כותבת לי כי שלומה כבר אצלך משמח אותי מאוד. ובקשר לעריכת חתונה, כמה שזה יצטרך לעלות, בכלל אל תדאגי. מן הסתם אמצא לי כבר עצה (כלומר: אני אסתדר עם זה). העיקר שנהיה בבריאות. וזה שכתבת לרויזע, כי תשלח לך כמה דברים (הכוונה כנראה לבגדים וכלי מיטה), מן הסתם היא תטליא (תתפור?) זאת. אבל אי אפשר להבין את מה שאת כותבת (לגבי) כלי מיטה. כמה כלי מיטה לא כתוב ואיזה כלי מיטה. ע"כ (על כן) שתכתבי (במפורט).
כעת אשאל אותך: אני רוצה לשלוח לך כמה כפיות קטנות עם שני פמוטים ומצקת (פינדל?) אחת. האם לשלוח לך או לא? אולי זה יהיה שימושי עבורך. אל תדאגי. העיקר שתהיו בריאים. מן הסתם אמצא לי עצה איך לעזור לכם.
את יודעת מדוע אני רוצה (שתשלחי לי את מכתביך) לכתובת שלי? נתתי לאלה תמונה שלי בשבועות, כדי שישלח לך ולבסוף אלי לא שלח לך את התמונה. לכן כתבי לכתובתי.
אביך פרץ.
אנחנו דורשים בשלומך ובשלום שלומה ג"פ (שלוש פעמים) ואנחנו מנשקים אתכם. דרישת שלום מאלי ומחיה והילד ג"פ.

הסבר:
רויזע היא אשתו השנייה של האב פרץ והיא אמה החורגת של פרומה, לה נישא פרץ לאחר מות אשתו הראשונה בת-שבע. שלומה, הוא שלמה טנדובסקי, בעלה לעתיד של פרומה.
אלי, הוא אליהו, בנו של פרץ ובת-שבע, אחיה של פרומה. אליהו נשוי ואב לילד.